PACIFIC UNITARIAN SCHOOL FOR THE MINISTRY Berkeley, California

CENZURAT.

XLV. érf. Cluj, 1935. február. 2. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Unitarian College for the Ministry Berkeley California America

Emlékezés egy „igaz ember"-ről.

(Koszorú néhai Kisgyörgy Sándor, volt tb. esperes és nyug. lelkész sírjára.)

Ebben a két szóban, hogy „igaz ember" formálódott ki — az egyik evangélium leírása szerint — a római századosnak véleiekedése, a golgothai kereszt mellett, az Úr Jézusról.

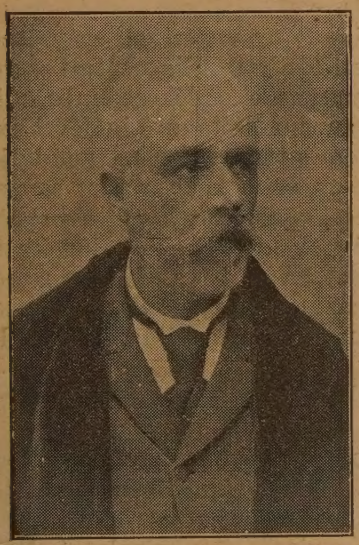

Kisgyörgy Sándor.

Vajjon profanizálás-e ezeket a szavakat jelzőként ma valakire alkalmazni?!...

Amidőn e sorokat írom, úgy érzem, hogy lehetnek — és kell, hogy legyenek — akik erre kisebb-nagyobb mértékben rászolgálnak. Ha nem is olyan mértékben, mint amaz igaz és tökéletes ember, akiben „bűn és álnokság nem találtatott".

Ha ez nem így volna, nem lehetne semmi hitünk és bizalmunk a vallásnak és a vallásos kulturának életformáló erejében s még vigasztalanabb távolságban kellene látnunk, mint most, amaz örök emberi célnak: az Isten országa elérésének idejét.

E meggyőződésem kialakulásában senkinek eddig akkora és olyan döntő része nem volt, mint Kisgyörgy Sándornak, az *embernek.*

Ismétlem és hangsulyozom: az embernek. Mert e helyen én nem az ő szorosabb értelemben vett papi működéséről akarok megemlékezni. Bárha mint emberről emlékezve, egyúttal a papról is emlékezem, a szó legnemesebb értelmében véve ezt a fogalmat: pap; példaadót értve ez alatt első helyen.

Kisgyörgy Sándort ilyen igaz emberré, a szó legnemesebb értelmében való pappá főként az ő *önzetlen jósága* tette.

Én olyan teljes, minden hátsó gondolatot és gyanakodást kizáró mértékben és őszinteséggel, mint ő benne, senkiben sem találtam még az önzetlen jóságot. S ha az apostol képét adta elénkbe annak az embernek, akinek „akarata van a jóra", de azt még sem tudja cselekedni: Kisgyörgy Sándor viszont annak a sokkal ritkább embertipusnak volt képviselője, aki rosszat nem tud tenni. Az ő jósága nem muló, beteges és ideges elérzékenyülés volt. Életprogrammnak látszott, lelki berendezettség volt az. Aki őt ismerte, annak egy pillanatig sem lehetett kétsége afelől, hogy ő a jót magáért a jóságért — benső lelki szükségből — teszi; hogy azt adja, ami az ő „lényege". Nemcsak övéinek szeretetében nyilvánult meg ez a jóság nála. Hanem abban és olyankor láttam ezt a legjellegzetesebben kikristályosodva, mikor még a jóságra érdemetlent sem tudta egy „jó szó" nélkül elbocsátani. Úgy éreztem, hogy e ponton közelítette meg leginkább a Mestert.

Bizonyára ezzel a jósággal — természetes velejáróként — volt összekapcsolódva az ő *békeszeretete.*

Az ősz János evangélistát, amint Pathmos szigeti száműzetésében fáradhatatlan meggyőződéssel hirdeti: „Fiacskáim! szeressétek egymást", senki sem hozta annyiszor emlékezetembe, mint Kisgyörgy Sándor. S viszont János evangélista az ő igéjével soha sem juthatott úgy eszembe, hogy mindannyiszor ne gondoljak ő reá is. Nekem, a vele való érintkezéseim közben nem egyszer volt az az érzésem, hogy ő áldozatokat is kész hozni a békéért, amelyet mindenek fölött való áldásnak tart. S ebben láttam főként azt a papi példaadást, amelyet ha — bárcsak az erre leghivatottabbak — mindig, száz százalékosan követtek és szem előtt tartottak volna, bizonyára más lenne a világ képe és közelebb lenne az Isten országa.

Ezen tulajdonságainak következményeképpen láttam benne azt *a lelki kiegyensulyozottságot,* amelyet — úgy gondolom — szintén ritka emberben lehet tapasztalni hasonló mértékben. Nemcsak közelebbi hozzátartozói mondották, többektől hallottam, magam is sokszor éreztem, hogy megnyugvás az ő közelében lenni. O valósággal sugározta a derűt és nyugalmat. Nemcsak kedves, mindik kész humorában nyilatkozott meg. Szeme ajkának minden szavát a mosoly csillogásával kisérte, amely külön is beszélt. És ezt a csillogást még a bánat, még a harag — ami a legritkább volt nála — sem tudta egészen beárnyékolni.

Hogy mindeme tulajdonságainak oka, vagy következménye volt-e az ő pedáns *rendszeretete és kötelességtudása?* — nem tudom, nem vizsgálom. Azt sem mérlegelem, hogy vajjon az egy-

szerűbb kispolgári erények sorából való-e a rendszeretet, vagy nem? Egy bizonyos — s ez az, hogy az ő magán és családi életében úgy, mint hivatalos működésében egyaránt szépen igazolódott be igazsága a közmondásnak, hogy: „rend a lelke mindennek". Nem tudom, hogy az ő házában ő igazodott-e az órajáráshoz, vagy az órajárás őhozzá, de az bizonyos, hogy a legpontosabban jártak együtt. Bizalmas értesülésem van, hogy a legutolsó időkig ő vezette a háztartási könyvet. S az a nem mindennapi gondosság, amellyel ő, saját igényeit a legminimálisabbra redukálva, gondoskodni igyekezett családjának minden tagjáról külön-külön, rendszeretetéről is tanuskodott. Egyben azonban megható szép bizonysága volt önmagát megtagadó, önzetlen jóságának és szeretetének. Magáról való utolsó és egyetlen gondoskodása is voltaképpen az övéit egy fájdalmas gondtól — gyöngéd figyelemmel — megkímélni akaró gondoskodás volt.

Hogyha beszélni tudott volna, mennyit beszélhetett volna ezekről és hasonlókról a vargyasi unitárius papi parókhia udvarának két öreg eperfája!!... S mennyit az ezek alatt nemrégiben állandóan elhelyezett hosszú asztal, amely nemcsak a nagyszámú családot, az unokák és dédunokák sergét látta szívesen, hanem mindenkit; még a váratlanul érkezőket is; amelytől soha sem lehetett elkésni, mert ha már el is volt szedve, mint a mesebeli asztalka, egy pillanat alatt meg is vot terülve . . .

*

Ez asztal bölcs, jóságos, derüs lelkü gazdájának egyik kedvenc jelszava volt, hogy „a bölcs három dolgot nem szokott tenni: nem siet, nem haragszik és nem csodálkozik".

Kisgyörgy Sándor is ezen bölcsek közé tartozott. Ő nem sietett. A kiegyensúlyozott, jóakaratú, tiszta lélek nyugodtságának harmóniája ömlött el egész életén és lényén — és ezért nem nem sietett, sem nem haragudott. De nem is csodálkozott. Csak egyedül Istennek csodadolgain, amelyeknek prófétai és apostoli lelkü hirdetője volt, a szószéken úgy, mint példaadó cselekedeteivel és életfolytatásával.

*

Hozzám is szólott tanácsadó intése: „Fiam! a bölcs nem siet, nem haragszik és nem csodálkozik!" S én — bár szomorú, de mégis kedves — kötelességemnek ismerem most jóságos atyai barátom és bölcs tanácsadómnak, egykori esperesemnek, sírjára a hála, köszönet mellett a csodálás és elismerés koszorúját rátenni, azok mellé, amelyekkel nagy számban méltatták és ismerték el az ő hervadhatatlan érdemeit.

Hogy ekként megköszönjem sok — velem szemben is tanusított — jóakaratát . S azt is, hogy most is erősít hitben, hogy: „az igaznak emlékeze áldott" s hogy „az igazak fénylenek, mint nap, az ő atyjoknak országában", mert „aki Istennek akaratát cselekszi, mindörökké megmarad".

Emléke áldott, nyugalma csendes legyen!

Urmösi Károly,
unitárius lelkész és esperes.

Sándor bácsi.

— Kisgyörgy Sándor emléke. —

Bölcs szívvel járt, mosolygó szemmel látott...
Gyémántoromról nézte e világot.
90 esztendő havazta fejét,
Kiben mindig bízott, most Hozzá elért.

Isten ajándéka volt az élete,
Megérdemelte. Gyönyörűn megélte.
A csúcsról nyugodtan visszanézhetett:
Boldogan aratta, mind, amit vetett.

* * *

Vessétek föl a sírkövére, kik szerettétek
S kiket szeretett:
„Én békességet hagytam Néktek
Amaz én békességemet...“
Mert nincs több igazság, csupán a jóság
És egy a törvény: szeretet.

Ürmösi Károlyné.

Tanít az óra.

„A főpap ott áll a császár előtt
És bátor szívvel, csendesen felel:
Az én hazám a jó Isten országa;
Te ezt a földet nem veheted el.

Az Istené a széles, nagy világ
S ő szuverén az országok felett.
Előtte nincsen nagyság, földi kincs
És nem osztozik hatalmán veled...“

Az emberszájból olyan furcsán hangzik
A nagy püspökről ez a szép mese.
Az „aranyszájú“ főpap vallomását
Nem tudja visszaadni senki se.

Az ablakon át csillogó szemével
Bevilágít a februári hó.
S már nem hallom a szónok szent-
beszédét;
Ragad, ragad a kis álom-hajó.

Szivem felett hallom ketyeg az óra;
Csak ez kisér, miként a szívverés,
S az örökélet szíverén keresztül
Egy boldog, néma, szent felismerés:

Az Isten birodalmáról beszél
Az óra is, és úgy hív, úgy maraszt!
Olyan nem földi, olyan bensőséges
A hangja: én jobban megértem azt.

Az Örök-Isten lénye hallgatás;
Kis szent szavak zajával mér időt
És tért, az sohasem találja meg
Isten országát, sem őt.

Isten országát szebben magyarázza
Szavak nélkül e kicsiny „Omega“,
Mint ezer szónok aranyszavú szája,
Mint Aranyszájú Szent János maga!

Deák Berta.

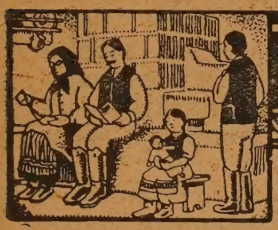

TŰZHELY MELLETT

Nő-lelkészek.

(Folyt.)

A mult számban vázolt két tulzó felfogás mellett nem árt talán, ha közöljük azokat a véleményeket is, melyeket a kopenhágai unitárius világ-konferencián gyűjtöttem olyan egyházi vezetőktől, kiknek egyházában a nő-lelkészség nem új, hanem évtizedek óta próbált kisérlet. — Dr. *Charles* R. Joy, az Amerikai Unitárius Társulat ügyvezető alelnöke: Nálunk már régóta vannak nő-lelkészek. A század elején igen nagy lelkesedéssel karolták fel ezt az eszmét. Tömegesen léptek unitárius nők a lelkészi pályára. Ma már az Egyesült Államok területén mindössze 6 unitárius nő-lelkész van. Számuknak ez a lecsökkenése ékesebben beszél minden érvelésnél. Egyik nő-lelkészünk a távol nyugaton (Kaliforniában) férjnél van. Minthogy őt a lelkészi munka egész napra leköti, férje végzi a házi munkát otthon. Ablakot mos, seper, főz, mosogat, gyermeket gondoz. A hivek nem nagyon örvendenek a férfi ilyetén való „lealacsonyitásának". Nagy egyházközségben egy nő-lelkész sincs. Legfeljebb olyan kis egyházközségek fogadnak el nő-lelkészt, melyeknek nincs elég jövedelmük férfi lelkészt tartani.

Dr. Sydney B. Snow, a csikágói unitárius Theologia (Meadville Theological School) elnöke: Ha nők jönnek felvételre hozzám, először mindig kifejtem, hogy viszonyaink nem engedik meg a nő-lelkészek elhelyezésének biztosítását. Én magam sem tartom helyesnek, hogy a mai világban versenyt támasszanak a férfiaknak ezen a téren is. Ha mégis fel kívánják vétetni magukat, saját felelősségükre teszik. Mint kisegítők (parish-assistants) azonban, a szegények meglátogatása, betegek, gyermekek gondozása stb. terén, jól használhatók.

Dr. L. J. Belton, az Inquirer, a legelterjedtebb angol unitárius folyóirat szerkesztője: Válaszom csak ennyi: A Manchester New College (Unitárius teologiai főiskola) bezárta ajtait a nő-hallgatók előtt.

Hogy ne csak férfiak véleményét kérjük ki, unitárius nők, sőt nő-lelkészek véleményét is kértük. *Miss Rozalind E. Lee,* egyike a legsikeresebben működő angol nő-lelkészeknek. Egy ideig a londoni központ külügyi bizottságának elnöke is volt. Ezeket mondta: „Nő-lelkészek csak kis egyházközségeket kapnak. Én pénzügyileg független voltam egész életemben s igy nem bántam, hogy én is kis ekklézsiában működtem." Ugy véli, kis dolgokban a nő-lelkészek sokkal ügyesebbek és eredményesebben munkálkodnak, mint a férfi lelké-

szek. A nőket nem untatja a pepecselés. Hollandiában valami 25 nő-lelkész működik jelenleg. Vallásos nevelésre ajánlja főként a nő-lelkészeket. Vigyázzunk, hogy tehetségtelen, vagy épen rosz hajlamú nőt ne vegyünk fel a Theológiánkra, mert egyetlen tévedés, avagy rosz példa végkép elronthatja ezt a mozgalmat.

Miss Margaret Stevenson (Anglia): Ha a kereszténységet nők indították volna meg, már régen megsemmisült volna. (It would have gone flop.) Nem tudja elképzelni, hogy férfiak, mint hivek, rendesen járjanak bizalmas megbeszélésre nő-lelkészekhez, ami pedig a lelkészi munkában a legfontosabb.

Miss Ramona Sawyer (most végzett amerikai nő-lelkész-növendék): „Reám nézve már megoldódott ez a probléma. Örömmel jelentem, hogy jegyes vagyok. Én már legfeljebb csak papné és nem papnő leszek".

Amint látjuk, a vélemények mind megegyeznek abban, hogy nő-lelkész nagy egyházközségekben nem válik be. Legtöbben egyetértenek abban is, hogy nő-lelkészek *egyedül*, mint önálló, parochus lelkészek nem működhetnek. Viszont abban is mindnyájan megegyeznek, hogy a vallásos nevelés, a jótékonysági munka terén, sőt még mint a rendes lelkész segítő társai is, igenis jó munkát fejthetnek ki a nő-lelkészek. Ne vonjunk le azonban még végleges tanulságokat, mert máris érkeztek be vélemények erről az annyira fontos kérdésről, melyeket jövő számunkban közölni fogunk, s addig várjunk a vélemény alkotással. További hozzászólásokat szivesen vesz

A szerkesztő.

Hol a szabadság?

(James Oppenheim verse.)

Lehullt a rabról a bilincs
S nem lett szabad.

Szoritja most is szolgalelküsége,
Rút renyhesége, kicsinyhitüsége,
A babonák, a butaság,
Az elfogultság, durvaság.

Szabad embernek ilyen lánca nincs,
A szolgaság, az sosem a bilincs,
A szolgaság korláttalan:
A szolgaság magunkba' van.

Szabaddá tenni szolgát nem lehet,
A szabadság, az több, mint izenet,
Nem adomány, mit Péter Pálnak ad,
Szabadság egy van: benned s általad.

Angolból: *Pálffi Márton.*

A lelkész, mint lelki orvos.

Az „Inquirer", angol unitárius testvéreinek legnagyobb és legelterjedtebb folyóirata 1935 január 26-iki számában vezércikket szentel fenti cím alatt ennek a nagyon fontos tárgynak. Kiváló alkalomnak látszik, hogy ilyen nagytekintélyű orgánum véleményét közöljük e lap hasábjain, mert — bár néhány előadás és prédikáció erejéig próbálgattuk már lassanként bevezetni hozzánk a lelkész lélek-gyógyító munkájának szükségességét s Theológiai Akadémiánkon kurzust is adtunk le e tárgyból — egyházunk közvéleményét a nyomtatott betű útján még csak ez után és ez úton szeretnők ennek az ügynek megnyerni. Mielőtt pedig magunk részéről bármit is szólanánk, itt közöljük az „Inquirer" fenti cím alatt írt vezércikkét — bevezetőül. Még csak azt jegyezzük meg, hogy e tárgy fontosságát nemcsak az által kívánták angol unitárius testvéreink hangsúlyozni, hogy vezércikkben emlékeznek meg arról, hanem még a folyóirat címoldalának fején is felhívják e cikkre a figyelmet, megadva az oldalszámot, ahol az megtalálható. Ime a cikk magyar fordításban:

„A művelt nagyközönség végre kezd rájönni, hogy „mégis csak van valami a lélektanban". A lélektan és a lélek-elemzés iránti érdeklődés óriási méreteket öltött volt közvetlenül a világháború utáni években. Ebben az időben a legutolsó vasuti könyvesbódé sem lehetett el Dr. Freud Zsigmondnak a tudatalattiról írott könyvei nélkül, követőit apostolokként tisztelték és az angolul beszélő világ fele foglalkozni kezdett a „gátlások" „komplexumok" és „álom-szimbolizmusok" jelentőségével. Igaz, hogy csak a hozzáértők asztalairól lehullott morzsákként szedegetett ebből a tudományból. A háború megpróbáltatásaiból szabadulva sokan találtak könnyebbedést az „új" lélektan kifejezéseiben, mert azok kitünően illettek annak az időnek elemzésekre hajlamos hangulatához és be-nem-vallott tisztulási vágyához. Amit Remarque megszerzett magának a „Nyugaton a helyzet változatlan" c. könyvének megírásával, azt nagyon sokan mások is szerették volna elérni, hacsak másodlagosan is, könyvének elolvasása által: megszabadulni minden áron a háború és a háborus élmények mérgeitől — „kiüríteni magukból a rothadást" egyszersmindenkorra. A következmény tényleg tisztító hatású volt.

A lélektan fontosságának ez a tulzása azonban, melyhez járult még, hogy hívei a félig megemésztett igazságokat új evangéliumképen hirdették — meghozta a maga visszahatását. A túlzott dicsőítés túlzott kárhoztatást eredményezett. A „Victoriánusok" (a mult századvég felfogásától nem tágító konzervatívek) megvetették a lélekelemzésért való ezen lelkesülést, de ellenzésük tulságossága megmutatta az elfogulatlan kutatónak az új tanokban rejlő igazság mértékét.

Az évek teltével ma már elfogulatlanabbul állapíthatjuk

meg a lélektan gyógyító értékét, mint ezelőtt, mikor még a háború utáni idegesség nem tombolta volt ki magát. Úgy hisszük, az elfogulatlan kutató ma már megállapíthatja azt a felbecsülhetetlen értéket, mely nemcsak az akadémikus lélektanban, hanem annak kevésbbé tisztelt származékaiban is rejlik — mint Freud, Adler és Jung theoriái és gyógymódjai — az emberi lélek megértése szempontjából. Mint minden más felfedező és szakember, Freud is tulzásba ment, épen módszerének sikere miatt, amennyiben a részletek alapján igen hamar általánosit és túl sokat magyaráz. Felfedezése azonban megáll. Holmes H. János (egyike a legképzettebb amerikai unitárius lelkészeknek) szavai szerint: „Amit Freud elért, az nem az ember romlottságának a felfedezése és kinyilatkoztatása volt — lélektana nem a kálvinizmus bizonygatása, — hanem inkább az ember összetettségének és sokféleségének, az élmény felmérhetetlen és kikutathatatlan szövevényességének, a tudatalatti sok rétegnek megállapítása, melyek ép annyira az egész ember részei, amint az uszó jéghegy vízalatti kilenctized része hozzátartozik az egészhez." Freud ép annyira jóltevője az emberiségnek, mint Darwin volt. Óriási különbség van azonban Freud felfedezéseinek főbb vonalaiban való elfogadása és tanainak az emberi természet és Isten közötti viszonyra nézve s minden részletében magunkévá való tevése között. A filozófálgató lélekelemzőn kivül az élmények egész világa rejlik, melyet az nem ismer.

Jelenleg az egymásnak ellentmondó lélektani elméletek kháoszában lassanként egy kis rend kezd kibontakozni, bár még kevés psychologus fedezte fel a lelket. Mindegyre kevesebb lesz az elméletek gyártása s több a gyakorlat. Különösképen is így van ez a vallás terén. A vallásos psychologusok mind több gyakorlati érdeklődést tanusítanak az egyének, nők és férfiak, lelki bajaival szemben s sok kísérlet történik, a legkiválóbb eredményekkel, arra, hogy a lélektani tudást és módszert a lelkek gondozásánál felhasználják.

Persze, ez nem mindenkinek való feladat. Nem minden lelkész alkalmas arra, hogy a lelkek orvosa legyen és különösen az olyan, aki beteges befelénézésre hajlamos, jobb, ha nem foglalkozik ezzel. Ez a munka azonban elvégzésre vár s az egyházak és a lelkészek nem térhetnek ki ez elől a feladat elől.

Hogy ez az eszme mind inkább uralkodóvá válik bizonyos körökben, mutatja az a cikk, melyet Inge doktor (Anglia leghiresebb főpapja) írt az The Evening Standard (London) című folyóiratba főpapi tisztétől való visszavonulásakor. Igy ír: „Remélem, a papság jövőre főképen a lelkek orvosának fogja tekinteni magát első sorban. Az emberiség igazi tanulmányozása maga az ember, és nincs elbüvölőbb tanulmány, mint az emberi természet sokfélesége. A theológiai főiskolák kurzusokat kellene, hogy adjanak a lélektanból, felölelve azokat a legfontosabb tárgyakat is, melyekben némi orvosi ismeret is kivá-

natos. Ma már sokkal többet tudunk ezekről a határ-esetekről, mint ötven évvel ezelőtt. A magán konzultációk gyakorlását szeretném sokkal fejlettebbnek látni és hogy azokat sokkal magátólértetődőbben gyakorolják, mint azt ma a protestáns egyházak teszik. Az a lelkész, aki megfelelő tapintattal, tapasztalatokkal és megértéssel rendelkezik, többet tehet ezen a téren sokkal, mint nyilvános szolgálataival. A lelkész munkájának legfontosabb része a lelki orvoslás kellene, hogy legyen. Az egyház megfeledkezett a lelkész munkájának erről a legfontosabb részéről, a konzultációról."

Ma már Angliában is van néhány lelkész, kik szószerint úgy jellemezhetők, hogy ők a lélek-gyógyítás gyakorlói. Egyik kitünő képviselője ennek az iránynak Weatherhead lelkész Leeds városában, kinek új könyve „A lélektan és az élet" kitünő tanácsairól és megoldásairól ismert. Weatherhead otthon van a lélektani elméletek között, ami azonban ennél fontosabb, ő nemcsak azokat az elmélet-szilánkokat fogadja el, melyeket keresztény evangéliumi munkájával összeegyeztethetőnek tart, hanem azokat a megdöbbentő, sőt zavarbahozó tényeket is, melyeket ez a tudomány elénk tár. Mindazt, amit a lélektan feltár előttünk az emberi természetről, ő hasznosítja mindennapi, keresztény lelkipásztori munkájában is. Mint a lelkek orvosa, gyógyítja a betegeket és a lelki sebesülteket, akik hozzáfordulnak segitségért, vagy — jobban mondva — hozzásegiti „pácienseit", hogy azok meggyógyítsák saját magukat, azáltal, hogy segiti azokat tudatuk világába hozni ama mélyen székelő, tudattalan okokat, melyeknek csak következményei a betegségek és a lelki sebek (trauma). Ez a lelkész, továbbá, nemcsak arról van meggyőződve, hogy a lelki betegségek anyagintuli gyógyítása a jövőben mind nagyobb és nagyobb mértékben fog gyakoroltatni, hanem Dr. Inge-gel együtt hiszi, hogy a lelkészeknek több lélektani ismeretet kellene elsajátítaniok, hogy azokat munkájukban felhasználhassák. Természetesen a lelkésznek nem szabad magát ideggyógyásznak képzelni, hanem ez irányú tudását a következő irányokban kellene felhasználnia: 1. Ismerje fel a kezdődő idegbajokat és néha (a könnyebbeknél) alkalmas társalgás útján gyógyítólag avatkozzék közbe stb. 2. Jöjjön segitségére az ideggyógyásznak úgy, amint az általános gyakorlatot folytató orvos a speciálistának segitségére siet, azaz juttassa az arra való eseteket a képesített idegorvoshoz. 3. Tartson előadásokat s alkalmilag prédikáljon is lélektani vonatkozású kérdésekről. („Mindaz, ami az új lélektanban értékes, már az Új Testamentumban is szerepel.") A lelkész megmutathatja, hogy az életben történt hibás elhelyezkedést hogyan lehet helyessé (tehát egészségessé) tenni. Mert, mondja Weatherhead, „azoknak a lélektani tényezőknek a feltárása, melyek az idegi (lelki) összeomlásokat okozzák, a legjobb létező mód ez összeomlások megakadályozására". És a vallás a legjobb eszköz, mellyel a

helyes életberendezkedést elérhetjük, amint azt olyan kiváló specialisták is, mint Dr. Brown Vilmos, kifejezetten elismerték.

Bár, mint már mondottuk, kétségtelenül igaz, hogy nem minden lelkész alkalmas arra, hogy — akár tehetsége, akár temperamentuma folytán — lelki orvos lehessen a szó igazi értelmében, mégis úgy hisszük, hogy itt olyan munkamező vár az egyházakra és főiskoláikra, melyet eredménnyel sorozhatnak e világban végzett missziói közé. A vak hit ma már nemigen tud „csodákat" létrehozni. A lelki doktornak fel kell használnia a tudomány-kínálta módszereket és eszközöket".

Eddig tart a vezércikk. Bocsánatot kérünk olvasóinktól, ha e cikk esetleg olyan kifejezéseket említ, melyek az átlagos műveltségű olvasó előtt ismeretlenek; igyekezni fogunk lassanként érthetőbb nyelven bevezetni őket ebbe a fontos ismeretbe. Főképpen azért közöltük ezt az angol cikket, hog rámutassunk, amit nálunk még hallani is alig akarnak, a lelkész lelkekkel és nemcsak adminisztrációs, valamint szokványos tárgyakkal és tevékenységekkel foglalkozó feladatára, valamint arra is, hogy azt angol unitárius testvéreink már vezércikkben sürgetik. Amerikai unitárius testvéreink már ennél is jóval tovább mentek. Magyarországon is volt már nagygyűlés idegorvosok és lelkészek részvételével, azon azonban csak református, lutheránus és katholikus lelkészek vettek részt. És hogy épen a Közlöny hasábjain pendítjük meg ezt a tárgyat, annak oka az, hogy a lelkek gyógyítása két oldalú feladat. Nemcsak a lelkészeket kell megnyerni arra, hogy ezzel foglalkozzanak, hanem a hívek is meg kell, hogy értsék, miben áll és mit jelent a lelki pásztorolás. Ha a hívek nem közelednek bizalommal és segítségre várón a lelkészhez, akkor az is keveset tehet érettük. Ezért szükséges, hogy ezt a kérdést a lehető legteljesebb nyilvánosság előtt tárgyaljuk és ismertessük.

Sz. I. S.

Az Unitárius Iratterjesztőnél az alábbi nyomtatványok s erezhetők be:

Egyházi rovatal kivetési és kezelési főkönyv, pénztári napló kül- és belív, pénztári számadás, költségvetés, keresztelési, eskető, halotti anyakönyv és ezek kivonatai és választási névjegyzék ívenként 2 lej. Teherkimutatás, építkezési kimutatás, megbízó levél és aranykönyvi kivonat darabonként 1 lej. Lelkészi iktató-ív és családkönyv ívenként 3 lej. Lelkészi iktató 1500 számra bekötve 190 lej. Lelkészi postakönyv 300 oldalas, bekötve 110 lej. Gyülési jegyzőkönyv 400 oldalas, bekötve 160 lej. Nyugtatömb 100—100 nyugta és ellennyugtával 20 lej. Népesedési kimutatás ívenként 5 lej. Összesített vagyonkimutatás ívenként 5 lej. Vagyonleltár füzetenként 12 lej.

Siketség.

Ott ültem az ideggyógyászat gyönyörű, árnyékos parkjában és igyekeztem belétörődni sorsomba: az Isten akaratába. Azelőtt pár hónappal arra ébredtem, hogy nem hallok, rémesen zúg a fülem és nem tudok mozdulni. Egy áldott, nemeslelkű orvos, akinek a neve is „Doctor" hetekig bíztatott, hitegetett, hogy visszanyerem a hallásomat, amíg aztán másodszor is arra ébredtem, hogy nem hallok, rémesen zúg a fülem és ez így lesz, amíg itt élek. Soha nem hallom a fiam hangját, madarak énekét, orgona zúgást, havasi patak csobogását, zenét-zenét. Hát ez egy kicsit sok volt az idegeimnek, idekerültem gyógyulni. Igen, meggyógyulni: belétörődni. Thomas Mann a „Buddenbrooks"-ban említést teszen valami elbeszéléséről, amelynek a címe: „Siket, néma, vak — és mégis boldog". Hát meg lehet próbálni! Eddig csak siket vagyok. És a boldogság!? Istenem, mi is az a boldogság? Ahány ember, annyiféle. Sok-sok milliófélé és mégis csak ez az egy szegény szó van reá: „boldogság". Hinni, a gyermekünket boldogítani, vígasztalni. Legkincsabb szenvedéseim között is úgy könyörögtem Istenhez, orvosoknak: Csak addig míg a fiam érettségizik, addig segítsenek rajtam." És amikor ő boldogan jelentette, hogy sikerült, „cu bine", hát bizony siketen is boldog voltam.

És ezeken kívül annyi mindent lehet csak szemmel is felfogni. És ez a bódító illat itt a parkban! Nyilnak a hársfák és a rózsák. Sok-sok gyönyörű rózsa: fehér, sárga, rózsaszínű, piros. Végig a lelkibetegek, az őrültek pavillonjai között. Tudom, hogy szinte életveszedelmes arra járni, és aki hall, már azért sem jár arra, mert nem bírja az őrültek ordításait, jajgatását, — és mégis mindennap arra sétálok, úgy élvezem a rózsák illatát, színpompáját. Tegnap én, a beteg, megsajnáltam az egészséges, gömbölyű Dr. Prakkot, aki mikor a rózsákra figyelmeztettem, nem látta volt őket. Naponta legalább tízszer jár arrafelé, de nem ér reá gyönyörködni. Igyekszem az emberek életébe, csak úgy, szemmel, betekintést nyerni. Istenem, itt nincs sok vígasztaló és ezeket a betegeket én, a siket, sem vígasztalhatom, hiszen nem hallom a panaszaikat. Különben is olyan furcsán vagyok az emberekkel, megfigyeltem a betegségem alatt, hogy minden embernek csak az fontos és érdekes, amit ő maga mond és egy cseppet sem érdekli, amit én mondanék. Alig akad, aki ezt el tudja leplezni. Hát ezt is meg kell szokni. Azért vannak, most is, itt jó barátaim. Tibi, a portás három éves fiacskája. Azt hiszem, nem vette észre, hogy siket vagyok. Különben is megszokhatta itt, hogy az emberek „félre" beszélnek. Állandóan körülöttem játszadozik. Az a kitüntetés ér, hogy az ostorát én kötöm meg, ha elszakad, az apró, tövises vadgesztenyéket én igazítom az általa konstruált szekér rudjába. Egy csíki, nyomorék férfinak mindennap odakölcsönzöm az Ellenzéket. Ő, amikor

visszahozza, megmutatja, hogy mi érdekelte. Egyik nap nem jött vissza a rendes időre. Benyitottam a férfiak kórtermébe: „Egy sánta urat keresek". Egyszerre vagy tizenöt ember indult felém, mankóval, botokra támaszkodva, mind sánta volt. Rettenetes volt végignézni.

Az epilepsziás zsidóleány csak úgy érzi jól magát, ha görcsösen átölel és a fejét az ölembe hajtja. Egy kicsit félek, (hiszen magam is súlyos beteg vagyok), hogy rohamot kap, de azért türöm és simogatom a fejét. Szegény, nagyon vágyik az édes anyja után.

Egy pár csirkét vétettem a teljesen nyomorék, évek óta fekvő, szatmári cigánylánynak. Hazulról csomagja érkezett: rántott csirke, tészta. A nagy melegben megromlott, amíg ide érkezett. Csak nézte a sok drága, megromlott, nyüves ételnemüt és olyan keservesen sírt. Ilyen kis tragédiák is vannak itt a nagy tragédiák között. Tiszta véletlen volt, hogy harminc lejjel meg tudtam vígasztalni. Délben nagy a forgalom. Jönnek a hozzátartozók. Legpontosabb a fiam a kosztoscsészékkel; a zsidók, akik a teljesen idegen, egyedülálló szegény hitsorsosoknak ingyen kóser kosztot hoznak és egy öreg nénike, aki most, kánikulában is nagykendővel jár. Olyan nagykendővel, amilyent vagy húsz éve nem láttam és amely akkor a szegényebb polgárasszony télikabátját helyettesítette (ma plüss kabát járja.) Hát ez az öreg néni egy nálánál még öregebb bácsinak, az urának, hozza minden délben az ebédet, amint mondják, Szentmiklósról. A bácsi már a kapunál várja a nénit. Megölelik, megcsókolják egymást, mint valami fiatal szerelmesek. Aztán a bácsi udvariasan kiveszi a néni kezéből a szotyrot és kezet csókol. Egy padra letelepednek és amíg a bácsi eszik, a néni mesél. Azután a bácsi mond, gesztikulál, nevetgél. Olyan aranyosak, olyan jókedvüek, nem győzök gyönyörködni bennük. És mennyi a mondanivalójuk! Sohasem fogynak ki a témából. Ha letelik a látogató órának az ideje, szemlátomást elkomolyodnak. Az üres edények visszakerülnek a szotyorba, a bácsi udvariasan a néni vállára segíti a nagykendőt. A kapunál csók, ölelés és számtalan csók a néni mindkét ráncos kezére. És ha a néni a kapunál eltünt, a bácsi a rácshoz szalad és onnan is mind integet a mindegyre vissza-vissza néző feleségének. Ahogy nézem őket, önkéntelenül felmerül bennem ez a gondolat: Istenem, mi lesz, ha a néni egyszer kimarad — végkép kimarad? Vagy eljön és nincs már itt a bácsi? Ha majd elvitték, végkép elvitték innen? Hiszen olyan nagyon öregek. Mi lesz? A sírjuk egymás mellé kerül? Filemon és Baucis? Vagy távol egymástól, a szegényeknek adott ingyen sírokban, jeltelen hantok alatt nyugesznak majd hideg, idegen temetőben?! Csakugyan megtörtént az a borzasztó esemény. A néni egy nap nem érkezik. Nem érkezik másnap, harmadnap. A bácsi kétségbeesetten szaladgál a kaputól a rácsig és vissza, fel alá sétál a kertben, könnyezik, idegesen

törli az izzadságot a homlokáról és ahogy elmegy előttem, annyira megsajnálom, hogy megfelejtkezve a siketségemről, megszólítom. Rögtön megbánom, de már késő. A bácsi udvariasan, levett kalappal áll előttem és magyaráz. Beszél, gesztikulál, sír, panaszkodik — és én nem értem. Némán fóhászkodom: „Istenem, most segíts rajtunk!" És kezdek közbeszólni. „A jó Isten megsegíti." „Meglátja holnap itt lesz a néni." „Isten kezében vagyunk mindnyájan." Isten — Isten — Isten, magam sem tudom, hányszor mondtam, gondoltam: „Isten".

Körülbelül félórai beszélgetés után a bácsi megnyugodtan, mosolyogva meghajolt és továbbment. Másnap megjött a néni Odajöttek hozzám, megköszönni, hogy a bácsit olyan szépen megvígasztaltam. A néni beteg volt, azért nem jöhetett. Neki megsúgtam, hogy siket vagyok.

Mikor eljöttem a klinikáról a két öreg boldogan ült egy padon a virágzó hársfák alatt. A rózsák nyiltak és illatoztak: fehér, sárga, rózsaszínű és piros rózsák. Sütött a nap . . .

Özv. Jakab Miklósné.

Kossuth Lajos vallásos nézetei.

A Dávid Ferenc-Egylet szokásos téli előadásai során rendkívül nagy közönség előtt tartott Kovács Kálmán tanár „Kossuth és az unitárizmus" címen igen érdekes és nagyhatású előadást Kossuth vallásos nézeteiről és felfogásáról, egy, a mai nemzedék előtt ismeretlen, Kossuth-levél kapcsán. Az előadás alapjául szolgáló Kossuth-levelet Kovács János, a kolozsvári unitárius kollégium nagyhírű igazgatójához intézte 1884-ben a magyar szabadság eszméjének apostola, megköszönve benne édesanyjának Kovács tanár által felajánlott arcképét, melyet neki Amerikában ajándékoztak. Kossuth ezen levelében nagyon érdekes nyilatkozatot tesz az ő amerikai szerepléséről, az amerikaiak előtt tartott mintegy ötszáz beszédének hatásáról és keserűen emlékezik meg arról, hogy — mint írja — „minden szíves fogadtatás dacára sem birtam menekedni soha egy kínos gondolattól, mely csaknem a nyílt zugolódásig üldözött. Értem a különböző mértéket, mellyel a sors, a végzet, vagy akárminek nevezzük, az amerikaiaknak és nekünk, magyaroknak mért. Mindig szemem előtt cikázott Washingtonnak azon levele, mellyel a Valley-Forgei téli táborból értesítette a kormányt, hogy ő a harcot nem folytathatja, mert amint kitavaszodik, az ő elcsigázott serege szét fog bomlani a szélrózsa minden irányában, mint a polyva. És e reménytelen helyzetben meghozta nekik a sors áldása a hatalmas francia intervenció segítségét. Mi győztünk saját erőnkből, mi nem kértünk a sorstól idegen segítséget, csak annyit, hogy ne álljon idegen erőszak közénk és ellenségünk közé, kinek jogtalan, erkölcstelen és bűnös támadását saját erőnkkel győzedelmesen visszavertük s nekünk az igazságtalan végzet nya-

kunkra zudította az ellenséges orosz intervenciót. Minő irtózatos iróniája a sorsnak ez a mérték különbség a két esetben." Azután az unitáriusok lelki kiválóságáról emlékezik meg, majd vallási nézeteit fejti ki, melyekből közöljük a következő részt: „En, mint tudja tisztelt Tanár úr, nem tartozom az unitáriusok felekezetéhez. Evangélikus szülőktől születtem, evangélikus valásban neveltettem s lelkemben jó érzéssel magam Luthernek azon tana mellett, mely a lelkiismeretet emancipálta, midőn a keresztény vallás kútfejének a szentírást, az edénynek pedig, mellyel azon kútfőből meríteni kell nem a bármi néven nevezett tekintély diktátorságát, hanem az észt, az egyéni szabad ítéletet jelölte ki, melynek nincs megtiltva semmi Syllabusok által, hogy azon másik, azon nem írott könyv revelatióiból is merítsen, melynek neve: természet, s melynek úgy a porszemben, mint a virágok miriádjaiban nyilatkozó örök törvényei örök törvényhozóra vallanak." Majd arra hivatkozva, hogy a természet örök Istenének törvényein kívül nincs semmi állandó a nap alatt, nem tagadhatja, hogy igaza lehet Byronnak, midőn azt írta, hogy a vallások változnak és idővel más hitformák keletkeznek. „De hát nem habozom bevallani — írja levelében — hogy amíg Byronnak ezen jóslata beteljesednék, az unitárius hitvallásnak volnék hajlandó legelterjedtebb és legtovább tartó jövendőt igérni és pedig azért, mert a fősulyt nem transcendentális spekulációkra, melyeknek eredete az indus Védákra vezethető vissza (Trimurti) nem mysztikus dogmákra, melyeknek egynémelyikéről írva van: credo, quia absurdum, hanem Krisztus erkölcstanára, az emberszeretetre fekteti, mely a társas lénnyé alkotott emberiség tökéletesedésének törvénye, melynek uralma nélkül soha sem lesz megadva az emberiségnek az a nagy áldás, melyet Krisztus e szavakkal kivánt követőinek: „Béke legyen veletek!" Nem tudja azonban azt magának megmagyarázni, hogy az unitárius vallás mégsem terjed és erre vonatkozólag következő nagyszerű és jelen helyzetünkben minden vonatkozásban figyelmet érdemlő megjegyzéssel zárja levelét: „Annyira nem birom a dolgot magamnak megmagyarázni, hogy csaknem hajlandóvá teszen azt kérdeni, vajjon ez is nem-e azon számos társadalmi kórjelekkel van kapcsolatban, melyek korunkban mindenütt s minden, de minden irányban oly sűrűn tünedeznek fel, mintha most is, mint már nem egyszer a multakban, meg akarnák mutatni, hogy az emberiség haladása nem egyenes vonalban, hanem csavaros görbékben mozog, mi lehajlásokat (visszaesés) feltételez. De sokkal inkább kívül állok az életen, mintsem, hogy ítélhetnék". A nagysikerű előadás után Józan Miklós püspöki vikárius fiatalkori emlékeiből elevenített fel, nagy tetszés mellett, Kossuth reminiscenciákat. Az előadó estén, melyet Dr. Csíki Gábor imája vezetett be, Hidy Gyulai Mária, Dr. Kozvinszki Emil, Cservenka Nándor művészek zeneszámai és Bodóczy Sándor szavalatai szintén méltó sikert arattak.

BIBLIA ÓRA

Első héten olvasd: Máté ev. 6. rész, 25—33. vers. Azt mondhatná valaki: ha én nem gondoskodom ételemről, éhen halok s ha nem gondoskodom ruházatomról, a tél hidegében megfagyok. Különös, hogy Jézus ilyenre buzdít engem. Testvérem! teljesen félreértetted Jézus szavait. Jézus azt mondja, hogy ne *aggodalmaskodjál* testi javaid felől és nem mondja azt, hogy ezekről tisztességes módon ne gondoskodjál. Ne aggodalmaskodjál, mert az aggodalom a gyűjtő szenvedély szülő anyja. Aki fél a jövőtől, az biztosítani akarja a jövőjét mindenáron. De nem az Istenbe vetett hit az ő biztosítéka, hanem az, hogy maga körül sok földi biztosítékot keres: felhalmozott ruhakészleteket, részvényekbe fektetett milliókat, a jólét fentartásának számtalan eszközét. E egészen természetes, hogy ilyen módon meghiusítja szándékát, aki *minden* emberről gondoskodik azáltal, hogy gazdagon megáldja a barázdát s a munkás dolgos két kezet. Isten akaratát, Isten terveit rontja meg az, aki aggodalmaskodik. Mert Isten *mindenkinek* ad elegendőt, csak az aggodalmaskodók kapzsisága veszi el és halmozza fel a másét a maga biztosítására. Látod-e, hova vezet az Istenbe vetett bizalom hiánya?!

Második héten olvasd: Lukács ev. 14. rész. 16—24 vers. Jézus merőben új világot, új értékeket teremtett maga körül. Gyökeresen megváltoztatta az emberi gondolkodásmódot. Tegnap még azt az embert becsülték, aki a szántóföldjét, ökrét és minden egyéb világi dolgát előbbre tartotta mindennél. S ma Jézus azt hirdeti, hogy az ilyen emberek semmit érők, mert ha a Vendéglátó Ur szózata hív, akkor nem földi dolgokkal kell foglalkoznunk, hanem a vendégségbe kell sietnünk. Hogyan, hát egy vendégség többet ér, mint szántóföldjeim gondozása? Igen! így van, mert minden földi javunk csak eszköz, hogy a vendéglátó asztalhoz tiszta szép ruhában, derüs és boldog lélekkel leülhessünk. A fa életcélja nem a levél, hanem a virág. Az illatos, szép virág, amelyből csak néhány díszlik a fán. De a gyökér kutatása a sötétben, a törzs belső működése a kéreg alatt, a levelek csodás átalakító munkája a napfény hevében: mindez egy célra törekszik: arra, hogy kinyiljék a virág s beteljesedjék a fának élethivatása. Nos, mi a te élethivatásod! Jézus azt feleli rá, hogy az a te célod, hogy leülhess a vendéglátó asztalhoz: Istennek királyi lakomájához, ünnepi szép körtösben, tiszta nemes lélekben. Ezért szánts, ezért vess, ezért

arass. De amikor az ünnepi szózat megcsendül a te füledben is, a királyi asztalhoz siess.

Harmadik héten olvasd: Márk ev. 9. rész, 33—37. vers. Régi kérdés az emberek világában, hogy ki a nagyobb a másiknál. Mert hiszen elsőnek lenni, minden ember szíve vágya a nap alatt. Természetesen azt tartják elsőnek, akinek sok más ember szolgál, parancsszavára ugrik, intésére engedelmeskedik. S mi magunk is ilyen urak szeretnénk lenni. De jön az evangélium üzenete s azt mondja: „aki köztetek első akar lenni, az legyen mindenkinek a szolgája". Már megint másképpen beszél Jézus mint ahogy a mi fülünk megszokta. S valljuk be, hogy ezt az új parancsot nagyon nehéz követni. Ahhoz kell a legnagyobb lelki műveltség, hogy ezt megértsük. S ezt a műveltséget még csak iskolában, drága tandíjért sem lehet megszerezni. Mert ennek lényege az, hogy segíts akkor, amikor legszívesebben karosszékbe ülnél, hogy ismerd fel, hogy te a legutolsó szegény embernek is tanítója és nevelője vagy, nem pedig kényura. S ha magas helyre hivattál, akkor meg különösképpen tudd meg, hogy nem teérted vannak a milliók, hanem te vagy a milliók szolgálatára rendelve. No, de miért? Meglátod mindjárt.

Negyedik héten olvasd: János ev. 10. rész, 1—16 vers. Ha nem akarsz rossz pásztor, tolvaj és rabló lenni, akkor Jézushoz kell hasonlítanod. S mit csinál Jézus? A jó pásztor a juhok ajtaja, akin keresztül a pásztoroltak az üdvösségre jutnak. Az üdvösségre, az Istenhez, aki maga a pásztorok Pásztora, aki a maga jóságát, a maga szeretetét özönnel zúdítja e világra s így gyakorolja a maga nagy Szolgálatát. Valóban a királyok Királya, az urak Ura, egyszersmind a szolgák Szolgája is. Isten, a felséges Király, tégedet szolgál te szegény ember, amikor megfogja a kezed s odavezet a csodák nyílájához: Istenországa kapujához. Ki más volna ennek a nagy szolgálatkészségnek igazi betöltője e földön, mint az a pásztor, aki életét adta azért, hogy juhai ehhez a kapuhoz eljussanak! Aki a keresztfa szörnyű kínjait vállalta, hogy testvérei bepillanthassanak az isteni Szeretet roppant igézetébe. Az ő átszegezett keze lett a csodás nyílás, amelyen keresztül a menny titkait látta meg először a mi emberi fajtánk. Próbáljuk meg követni őt. Próbálj testvérem szolgálni, próbálj ajtó lenni, megnyílt ajtó, akin keresztül a szegények, a tudatlanok, az elesettek menetelnek az égi Atya, az örök Szeretet felé. *(Bibliás.)*

A D. F. Unitárius Nők Orsz. Szövetségének hivatalos rovata.

Mint minden évben, Nőszövetségünk az idén is több amerikai unitárius Nőszövetségtől kapott karácsonyi és újévi kártyákat. Valamennyi jó kívánság a szivünkhöz szól, de a Plainfieldi (New-Jersey) Nők Szövetsége üdvözletének szövege annyira nem mindennapi, hogy közöljük Nőszövetségeink számára:

„A karácsonyi napok hozzanak számotokra örömet, adjanak Nektek ihletet, lelkületet és bátorságot szembenézni az uj esztendő minden problémájával és lehetőségével."

Ma, midőn gazdasági válsággal párosult szellemi válságban vergődik az egész világ, lehet-e ennél szebb és jobb kívánsággal kezdeni az uj évet? E jóleső óhaj visszhangra lel mindnyájunk lelkében, s abban a reményben mondunk köszönetet érte, hogy minden nőszövetségünk képes lesz bátran szembenézni az elénk álló problémákkal és ihletett lélekkel megragadni minden munka és előhaladási lehetőséget.

Jelenlegi és márciusi számunkban folytatjuk országos közgyülésünk főtitkári jelentését, de miután nőszövetségeink nagy része még mindig nem küldte be kitöltve 1933. évi kérdőiveinket, kérjük tagozataink vezetőségét, azokat mielőbb hozzánk eljuttatni sziveskedjenek, hogy folytatólagosan közzétéve közgyűlésről elmaradt jelentéseinket is, országos szervezkedésünk mentől teljesebb képét adhassuk.

Főtitkári jelentés az 1934. október 17-iki közgyűlésről.

A D. F. Unitárius Nők Országos Szövetsége tagozatainak 1933 évi müködéséről.

I. Turda-Ariesi körből:

1. A bădeni Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 80 tagot számlál. 1933-ban 8 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templomi céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére forditotta. A még alig két éves egylet lelkesen dolgozik s a helyi kivánalmaknak teljesen megfelel.

2. Taga-ban a Nők Szövetsége megalakult 1926-ban 32 taggal, azóta közgyülést tartott 9-et. Összejövetelt rendezett 20-at.

3. Comiátsigen a Nők Szövetsége megalakult 1933-ban 30 taggal; választmányi gyülést tartott 8-szor és 2 összejövetelt. Jövedelmét templom céljaira fordította.

4. A turdai Nők Szövetsége megalakult 1928-ban, 28 választmányi és 200 rendes tagja van, 1933-ban választmányi gyűlést tartott 12-őt. Közgyülést is tartott. Összejövetelt rendezett 10-et. Jövedelmét szegények gyámolitására, betegek ápolására és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

5. Rimetean a Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 14 választmányi és 68 rendes taggal, mult évben tartott közgyülést, 4 választmányi gyülést és 5 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

6. A rimitea-szentgyörgyi Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 6 választmányi és 72 rendes taggal, 5 választmányi gyülést, 1 közgyülést és 25 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira és iskolás gyermekek segélyezésére fordította.

II. Alba-de-Susi körből:

1. A sibiui Nők Szövetsége megalakult 1932-ben, 18 választmányi és 44 rendes taggal. Választmányi gyülést tartott 10-et. Tartott közgyülést is. 11 összejövetelt rendezett. Jövedelmét főképpen templom céljaira, egyházközség céljaira, szegények segélyezésére, iskolás gyermekek segélyezésére, gyermekmelegedésre, stb. fordította.

2. Sighisoaran a Nők Szövetsége választmányi tagjainak száma 8. Rendes tagok száma 45. Választmányi gyülést tartott 2-őt, közgyülést is tartott. Két összejövetelt rendezett. Karácsonyfa ünnepen ruhaneműt és lisztet oszott ki iskolás gyermekeknek.

3. Az ormenisi Nők Szövetsége megalakult 1930-ban. 14 választmányi taggal és 71 rendes taggal, 1933-ban választmányi gyülést tartott 1-et, összejövetelt rendezett 14-et. Jövedelmét templom céljaira fordította.

III. Târnavai egyházkör:

1. Küküllődombón a Nők Szövetsége megalakult 1934-ben 35 taggal.

IV. Muresi egyházkör:

1. A târgumuresi Nők Szövetsége megalakult 1922-ben. Választmányi tagok száma 16, rendes tagok száma 80. Választmányi gyülést tartott 8-at, tartott közgyülést is. Két összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira, szegény segélyezésre, betegápolásra, iskolás gyermekek segélyezésére és temető gondozására fordította.

2. Ciocon a Nők Szövetsége 5 éves multra tekint vissza. Jelentése a Nők Szövetsége 1.500 lei értékü, ajándékba kapott zászlójának szentelési ünnepéről számol be.

V. **Odorheiui egyházkör:**

1. Ofsenitan a Nők Szövetsége megalakult 1908-ban. 10 választmányi tagot és 82 rendes tagot számlál. Közgyülést tartott. Összejövetelt rendezett 14-et. Jövedelmét templom céljaira, Nőegyleti halottak koszoruira, csoportképre forditotta. Rendezett 1 müsoros bált, egy székelyszőttes majálist, egy bezáró teaestét, egy műsoros karácsonyfaestélyt, s ezeknek jövedelmét iskolás és kisebb gyermekek karácsonyi ajándékokkal való ellátására forditotta.

2. A székelyudvarhelyi Nők Szövetsége megalakult 1923-ban. Van 25 választmányi és 63 rendes tagja. Választmányi gyülést tartott 4-et, közgyülést 1-et, és 8 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom és iskola céljaira, az I. G. Ducai iskola javára, szegénysegélyezésre, iskolás gyermekek segélyezésére, harmónium vásárlására, templomi villany bevezetésére és lámpákra, temetőkapu és keritésre forditotta. Elnöknő perzsaszőnyeg szövéssel foglalkozik és 5—6 14—15 éves leányt is kitanitott reá, kik azóta 400—500 lejt keresnek vele.

3. Giepesen a Nők Szövetsége 1930-ban alakult meg. Választmányi tagok száma 10, rendes tagoké 30. Mult télen terem hiányában nem müködhetett.

4. A sântpauli Nők Szövetsége 1916-ban alakult meg. 12 választmányi tagja és 80 rendes tagja van. Választmányi gyülést tartott 8-at, összejövetelt rendezett 3-at. Jövedelmét szegények és iskolás gyermekek segélyezésére forditotta.

5. Homorodul nouban a Nők Szövetsége 8 választmányi és 52 rendes tagot számlál. Választmányi gyülést tartott 4-et. Közgyülést 2-őt. 23 összejövetelt rendezett. Jövedelmét templom céljaira forditotta.

6. Oclandon a Nők Szövetsége 1925-ben alakult meg. Választmányi tag 76, rendes 150, pártoló tag 16. Választmányi gyülést tartott 4-et. Közgyülést tartott. Hetenként egy összejövetelt rendezett. Jövedelmét temető bekeritésére fogja forditani.

7. A Orasfalăui Nők Szövetsége 1925-ben alakult meg. 10 választmányi és 164 rendes tagot számlál. 2 közgyülést tartott és rendezett 10 összejövetelt. Jövedelmét iskola céljaira forditotta.

8. Homorodsânpetrun a Nők Szövetsége 1923-ban alakult meg. 10 választmányi, 60 rendes tagja van. Választmányi gyülést tartott 2-őt, közgyűlést 1-et. Összejövetelt 12-őt. Jövedelmét iskolás gyermekek segélyezésére forditotta. A vezetők hatásának köszönhető, hogy nők és férfiak majdnem mind az egész falu, otthonszőtt ruhában járnak.

Mindennapi kenyerünk

Mindennapi kenyerünk munkamezején mindig előre kell látnunk; mindig elő kell készülnünk valamire. Egy-két hónappal mindig, de sokszor egy évvel is, előre kell vetnünk tekintetünket.

Nézem a *veteményes kertet,* az ősszel felásott, fagyott hantokat és látom a zöldségek szépen elrendezett, terméssel megáldott sorait... Képzeletemet visszafordítom s meg-meg állok egy-egy állomáson, május: kapálás, gyomlálás, április: palántatültetés, március: magvetés a szabadban, palántaáttüzdelés, február: magvetés a szobában, január: vetőmagvak beszerzése. Nehány zöldségünknek: paprika, paradicsom, zeller, korai kárfiol — ha bő és korai termést akarunk — a magvát már február második felében el kell vetnünk. Hogy ezt megtehessük — amennyiben nincs *saját termelésü,* megbizható magunk — magszükségletünket most kell beszereznünk. A sikeres konyhakertészet egyik alapfeltétele a *nemesített vetőmag.* Mindenik veteménynek különböző célokra kinemesített fajtái és változatai állanak rendelkezésünkre. A célunknak legmegfelelőbb fajták megbizható, fajhasznos és csiraképes magja, a bő termés első előfeltétele. Ilyen magvavakat nem a heti vásárok piacain, hanem csak megbizható magkereskedésben lehet beszerezni. Legokosabb, ha többen összeállnak (nőkszövetsége, szövetkezet) — kisközségekben esetleg az egész falu — s közösen rendelik meg szükségletüket.

Nézem a *baromfiudvaron* gubbasztó fejletlen jércéimet, kivénült tyúkjaimat, az üres tojásos kosarat s látom esztendő ilyenkor kosaraimat halmozva tele szép, nagy tojásokkal. Visszatériten képzeletemet s meg-megállok egy-egy állomáson; szeptember: szép, tojás elkezdésre kész jérce sereg, május: piacra kész csirke csapat, február—március: ültetés-keltetés, január: előkészületek a keltetésre, tenyésztojások gyűjtése. A téli tojástermelés titka ez: minél több nemzedékre visszamenőleg magas termelő képességű elődöktől származó, megfelelő időben kikeltetett, egészségesen felnevelt és előkészített *jérce-sereg,* melynek egyensúlyozott takarmányozással és egészséges ólazással lehetőséget adunk örökölt képességei kifejtésére. A keltetés időpontját a tenyésztett fajta határozza meg. A könnyű fajták (Leghorn, Minorka, Csórényakú) 5—6 hónap alatt, a középnehéz fajták (Rhode Island, Plymouth,

Wyandotte) 6—7, a nehéz fajták (Orpington, Brahma, Langshan) 8—10 hónap alatt fejlődnek ki. Téli tojás termelés céljára úgy kell keltetnünk, hogy jércéink szeptember második felére legyenek kifejlődve és kezdjék el a tojást. Könnyű fajtákat márc. 15—ápr. 30-ig, középnehéz fajtákat febr. 15—márc. 31-ig, nehéz fajtákat jan. 15—febr. végéig kell kikeltetnünk.

A mikor emellett döntően fontos az is, hogy *miből* keltetünk. Míg *bő téli tojást csak jércéktől várhatunk*, addig *keltetésre csak tyúkok tojásait használjuk.* Legnyomósabb ok erre az, hogy a jérce képességeit még nem ismerjük, a tyúkéit azonban másfélévi pontos tojásellenőrzés és megfigyelés igazolja. Csak jó tulajdonságokkal rendelkező tyúkoktól gyűjtsünk keltető tojást. Jó tyúk az, amelyik jérceéveiben (novembertől—novemberig) legalább 150 drb. 60 gr. körüli súlyu tojást tojott, amiből legalább 50 drb. téli (okt.—febr.) tojás, erőteljes szervezetű, egészséges és a fajtájának megfelelő test-súlyu.

Aki előre néz, az nem botlik meg, nem esik gödörbe; a sötétben is tud menni előre.

Lőrinczi László.

A cluji Nők Szövetségének hirei Januári Kötőkénken Dr. Császár Károly értékes előadást tartott: Mit olvassunk? cimmel. Ugy felelt meg e kérdésre, hogy a minket különösen érdeklő jellegzetesen uj erdélyi irodalomról kitünő összefoglaló képet adott. Utána a 3 Hidy-nővér kedves hegedű és énekszámaiban gyönyörködtünk. Hálásak vagyunk a Hidy-családnak, kiknek vendégszerető otthonában Iris-telepi istentiszteleteinket is szoktuk tartani, hogy minden nőszövetségi munkában buzgalommal részt vesznek.

Végül kisorsoltuk Kovácsi Pál festőművész kiállitásakor Nőszövetségünknek ajándékozott szép olajfestményét, nagylelkü adományáért e helyen is hálás köszönetet mondunk.

Következő Kötőkénk február második szerdáján, 13-ikán, d. u. 5 órakor lesz irodahelyiségünkben: Delly Szabó Géza zeneszerző: Mit hallgassunk meg? cimmel fog előadást tartani; tagokat és vendégeket szeretettel hiv

A választmány.

Jubilálás Sinden.

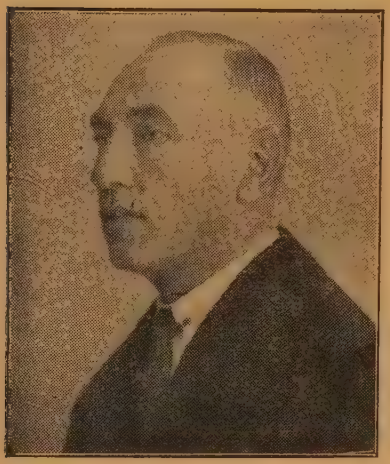

Dr. Szathmáry Miklós.

Január 20-án, szép napsugaras téli napra virradtak a szindi unitárius egyházközség hívei. Mintha csak a természet is tudta volna, hogy a kis egyházközség nagy ünnepre készül, napszemből meleg sugarakkal árasztotta el a szánakon érkező rokonokat, jóbarátokat, kik eljöttek, hogy az egyházközség által, az ő barátjuk, Dr. Szathmáry Miklós lelkész úr tiszteletére rendezett 25 éves papi jubileumon részt vegyenek s a jubiláns örömét személyes megjelenésük — és szerencsekivánataikkal sokszorozzák. 10½ órakor megkondult a szép fehérre meszelt toronyharangja, Isten házába híva, az ünneplő közönséget. Az „Élő Isten", előének és „Te benned bíztunk" derekas ének elhangzása után Lőrinczy Dénes esperes úr emelte lélekben Istenhez az gyülekezetett, a tőle megszokott, szíveket magávalragadó imájával. Majd megcsendült a hívek ajkán a „Légyen kedves az áldozat" című közének, melynek utolsó akkordjai alatt Szentiványi Sándor theológiai h. tanár úr lépett a szószékre, hogy méltassa a nap jelentőségét. Gyönyörüen felépitett és igazi szónoki erővel előadott beszédében szépen mutatott rá, hogy az ember legnagyobb kincse a szeretet, mely akkor is megtart minket, ha minmden egyéb elveszett.

Az istentisztelet „Dícsőség Istennek" című énekkel végződött, melyet a szívből jövő személyes üdvözlések sora követett. Majd a lelkészi lakon, a közel 100 terítékes fehér-asztal mellett hangzottak el igen értékes pohárköszöntők a jubiláló lelkészre. Ezeknek sorát Lőrinczy esperes úr nyitotta meg szép tósztjával, melyből örömmel vette tudomásul az ünneplő közönség, hogy ezelőtt 25 évvel is Lőrinczy esperes úr iktatta be, mint új lelkészt, Dr. Szathmáryt az édesapja örökébe. Az egyházközség nevében Szász Sándor keblitanácsos éltette a jubiláns lelkészt, kívánva, hogy még legalább 2×25 évig legyen az egyházközség lelkésze. Az egyházközség és a D. F. I. Egylet közös emléktárgyát, egy szép alabástromba foglalt órát Fodor Berta kedves beszéd kiséretében nyújtotta át a lelkésznek, ki könnyekig meghatva mondott köszönetet, a nem várt kedves meglepetésért. Dr. Bodóczy Károly ügyvéd úr az üdvözlő levelek sokaságát olvasta fel, élén a Püspök úr Őméltósága által küldött tömör stilusú főpásztori üdvözlettel és áldással. — Régi osztály-

társai közül Dr. Várfalvi Mór ügyvéd úr nemcsak felköszöntötte, hanem leszármaztatván magát Áron főpaptól, mint született pap adta rá áldását a jóbarátra; csattanós beszédével hatalmas tapsot aratott, melyet tetézett az a nagylelkű elhatározás, hogy Dr. Szathmáry Miklós lelkész nevére 500 L. alapítványt tett a szindi unitárius egyház javára. Ezen alapítványhoz Dr. Gál Miklós felügyelő gondnok úr is 500 L.-t tett, míg többek hozzájárulásával még a fehér-asztal mellett 1700-ra emelkedett, mely a „Tordai cementgyár" Igazgatósága által küldött 1000 L-jel, 2700 L. lett. Áldás legyen a jószívű adakozókon és áldás kisérje azokat is, kik még ezután csatlakoznak hozzájok, mert az adakozás útja nyitva hagyott.

Még számos toast után a jókedv oly magasra csapott, hogy az ifjúság táncra perdült s még az éjféli órákban is rótták a ropogós csárdást. Isten éltesse az ünnepelt lelkészt és családját még sokáig, de éltesse a megjelent ünneplő közönséget is, hogy más alkalommal is meghozhassák erkölcsi és anyagi támogatásukat.

Sind, 1935. január 24-én.

Lőfi Béla, tanító.

A természet világából

A vízözön mai szemmel nézve.

A vízözön bibliai legendája bekerült a geologia (földtan) rétegtani fejezetébe, ahol mint a diluvium egyik eseménye szerepel. Annak ellenére, hogy a jégkorszak végén beálló olvadások nagy területeket borítottak víz alá, a bibliai vízözön és jégkorszak között semmi összefüggés nincsen.

Tájékozódás végett vegyük csak vizsgálat alá az Ó-testamentum ide vonatkozó részét: *Én pedig imé özönvizet hozok a földre, hogy elveszessek minden testet, amelyben élő lélek van az ég alatt; valami a földön van, elvész. Csinálj magadnak bárkát gófer (cédrus) fából és minden élőből kettőt-kettőt viggyél be a bárkába, hogy veled együtt életbe maradjanak.*

Noé alá is vetette magát ennek az új parancsnak, ezért feleségével, három fiával s három menyével egy nagy bárkába ültek, ugyancsak magukhoz vettek a földön élő állatokból is egy-egy párat, majd élelemmel látta el valamennyiöket. *„Felfakadának ezen a napon a nagy mélység minden forrásai és az ég csatornái megnyilatkozának. És esék az eső a földre negyven nap és negyven éjjel. A vizek pedig áradának és egyre nevekedének a földön és a legmagasabb hegyek mind elboríttatának. Erőt vevének a vizek a földön százötven napig.*

Megemlékezék pedig az Isten Noéról és minden vadról. Szelet bocsáta az Isten a földre és a vizek megapadának."

A vizek apadni kezdének és a Noé bárkája az Ararat hegyén megakadt. Itt Noé bárkájából kiszállva, áldozatot mutatott be, az Ur szivárvánnyal az égen megigéri, hogy többet így nem bünteti meg az embert.

A héber szöveg mellett ugyancsak a vízözönről találunk feljegyzéseket az Indusok és Irániak szent könyveiben. Hasonló dolgokat találunk Deucalion és Ogyges görög mondáiban. Berosus babiloniai pap egy vízözönt ír le. A ninivei királyi könyvtár cserepein a bibliai vízözöntől eltérő, de lényegében szintén egy vízözön leírása található meg. A vízözön eseményeivel foglalkozó emberek sok ideig azt hitték, hogy a vízözön az egész földrészre kiterjedt volna, azonban Noé szerint a Föld területe csak akkora volt, mint amennyit ő ismert.

Az utóbbi időben *Suess* híres bécsi geologus az összes vízözönre vonatkozó irásokat áttanulmányoztas ugyancsak geologiai felvételeket készítve, megállapította, hogy a Tigris és Eufrates folyók torkolatánál a Diluvium végén egy nagy süllyedés történt, amit a mai elég előrehaladott emberi civilizáció emlékezetébe is vésett.

Mit mond a geologia?

A vízözön főokozója a Perzsa-öböl tájékán levő hatalmas rétegek elhelyezkedése, amelyek hatalmas földrengések kíséretében zajlottak le. Ma is földrengések alkalmával az Indiai Óceán partjain hatalmas szökőárak keletkeznek, melyek 10 km-re is behatolnak a szárazföld belsejébe. A bibliai vízözönnél keletkezet nagy ciklon a Perzsa öböl vizét lesüllyedt szárazföld helyébe hajtotta. Érdekes, hogy a héber szövegben Noé szerepel; a ninivei táblákon egy Hasis-Adra nevű bárkás, míg a Berosus mondáiban egy Xisurthos nevű ember. Igen fontos ez a geológiai megállapítás, mert árvíz esetén a Noé, Hasis-Adra, vagy a Xisurthos bárkája a tenger fele ment volna, így a hegyen való megfeneklése teljesen egybevág a geológiai felvételekkel. A Ganges és Bramaputra torkolatánál ilyen kataklizma már többször megtörtént a vízözönnél említett oknál fogva.

Máskülönben földrengések alkalmával mélységből is jöhetnek fel vizek, különösen árterületeken épen úgy, mint ahogy azt a Noé legendája megemlíti. A Föld porából felemelkedett ember egyik legnagyobb találmánya az emlékek irásban és eszközökben való megörökítése, aminek segítségével annyi tízezer év ködös homályára tudunk némi fényt vetíteni.

Őrizzük ősi kincseinket!

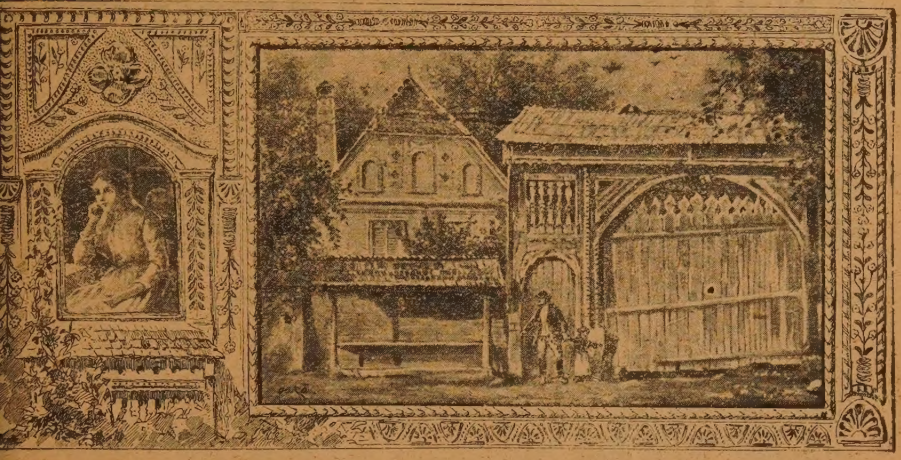

Galambdúcos székelyföldi kapú

Sajnos, kevesen tudják, hogy a Székelyföld az ő faragott kapuival messze földön ismeretes s ebből a külföld egy munkaszerető és fáradhatatlan népre következtet. Ősi kincseinket ne hagyjuk leegyszerüsíteni úgy, mint ahogy azt a második képen láthatjuk.

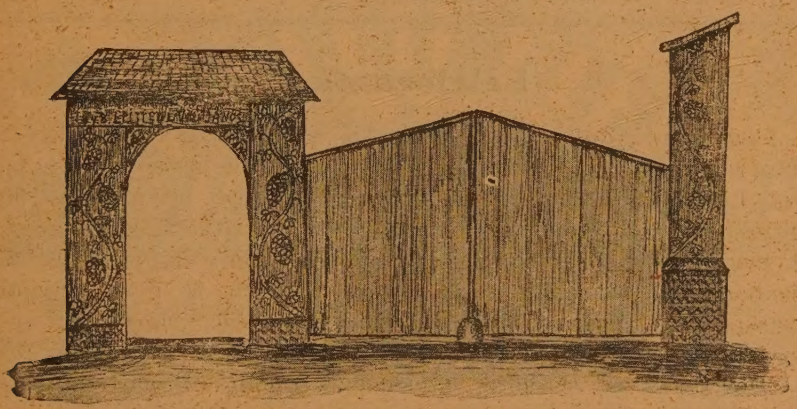

Egyszerű székelyföldi kapú

Különbözeti vizsgálat. Burian Gyula volt róm. kath. hitoktató theol. akadémiánkon különbözeti vizsgálatot tett kitünő eredménnyel. A kiváló képességü, fiatal afia nagy lelkesedéssel és szeretettel készül új hivatására s minden reményünk megvan arra, hogy nagy tudását haszonnal fogja értékesíteni egyházunk szolgálatában is. A püspök úr hitoktató segédlelkésznek nevezte ki Homoródalmásra.

Rovatvezető: **Ifj. Hadházi Sándor.**

Új vallástanár. Fikker János kövendi lelkész kitartó munkájának újabb gyümölcsét aratta; szép sikerrel letette a középiskolai vallástanári vizsgát. Sok szerencsét kívánunk!

A főtanács idejéről a február 13-iki E. K. T. fog dönteni.

Betegségi szabadság. Balázs Ferenc mészkői lelkész betegségére való tekintettel félévi szabadságot kapott. Helyettesítéséről köri lelkésztársai gondoskodnak. Kívánjuk, hogy szabadsága leteltével új erővel, egészséggel folytathassa magasztos hivatását.

Áthelyezés. A püspök úr Fülöp Zoltán lelkészt Iklandról Vadadba helyezte át. Isten áldása és hiveinek szeretete kisérje új munkahelyén lelkész afiát!

Halálozások.

Kisgyörgy Sándor ny. lelkész, tb. esperes, a Ferenc József-lovag-rend tagja, egyházi főtanácsi tag, január 20-án bevégezte, Isten különös kegyelméből a pátriárkák korát elért életét. 90 évet élt s ebből 57 évet az Úr szolgálatában töltött. A szeretetnek megtestesült apostola volt, egész életét mély vallásosság, az Istenben bizó, törhetetlen hit vezette. Hosszú, 60 évre terjedő házasságában nagy családjának gondos őrizője, irányitója, nemes jellemével mindnyájunknak példányképe volt. Feleségén, sz. Pál Bertán kívül testvérei, gyermekei, unokái, kilenc dédunokája siratják. Benczédi Pál cluji vallástanár unokaveje volt. Legyen nyugodalma csendes! Emléke felejthetetlenül megmarad utódainak lelkében!

Nagy Ferenc ny. áll. iskolai igazgató-tanító, az énlaki egyházközség hűséges kántora, életének 73-ik, boldog házasságának 39-ik évében, január 21-én csöndesen elhunyt. Puritan, nemes egyszerűség, mély vallásosság, családjához és egyházához való nagy szeretet és törhetetlen ragaszkodás jellemezték életének minden megnyilatkozását. Felesége sz. Varga Juliánna, gyermekei, uno-

kei és kiterjedt rokonsága megtört szívvel kisérték örök nyughelyére az odorheiui temetőbe. Legyen emléke áldott!

A küküllői egyházkört nagy csapás érte. *Bartók Endre* ádámosi lelkész január 22-én, életének derekán, 48 éves korában meghalt. Egyházának hű szolgája, híveinek jóakaratú, gondos pásztora, feleségének sz. Rácz Ilonkának 13 évi házassága alatt szerető élettársa volt. Mindig jókedélye, optimista gondolkozása sokszor tette vidámmá jóbarátainak körét. Elmulását szomoru szívvel gyászolják feleségén kívül özvegy Bartók Endréné edesanyja, Bartók Géza polgárdii lelkész testvére, apósa, anyósa és lelkésztársai. Nyugodjék csendesen!

Megdöbbenéssel vettük a szomorú hírt, hogy *Lőfi Ödönné* sz. *Ferenczi Zsuzsa*, bölöni lelkész afia szerető hitvese életének 58.-ik, boldog házasságának 28.-ik évében, január 29.-én hosszas szenvedés után örök nyugalomra tért. Eltávozásával gyászba borította az egyházunk életében olyan nagy szerepet játszó Lőfi, Ferenczi, Tana családokat; Dr. Ferenczi Géza egyh. főgondnok testvérét, Vári Albert theol. dékán, Lőrinczy István vallástanár sógornőjét veszítette el benne. A hideg, téli göröngy egy szelidlelkű, jóságos asszonynak az életét rejtette el övéi elől, de hiszszük, hogy szeretete, amivel családját életében körülölelte, ezután is közöttük fog lebegni. Isten békéje kisérje az örök pihenésen át!

Egyleti jelentések. Még több egyházkörből nem érkezett évi jelentés a D. F. egyleti működésről. Kérjük a köri fiókegyletek vezetőségeit, hogy jelentésüket sürgősen küldjék be!

Kultúr délután. Már egészen életszükségletté váltak cluji társadalmunkban a püspöki házban rendezett D. F. egyleti kultúr délutánok; családias jellegű s az a művészi élvezet, amit a kiváló szereplők nyújtanak, minden alkalommal nagyszámú közönséget gyűjtenek össze. A helybelieken kívül vidékről bejövő híveink különösen örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy a hónap első péntekjén felkeressék ezeket a kedves összejöveteleket. Február 1.-én is zsúfolásig megtöltötték az érdeklődők a püspöki lakást. Először Póczy Mihályné adott elő megkapó közvetlenséggel kolozsvári emlékeiből. S. Kouba Paula hegedün több darabot játtszott Delly Szabó Géza szerzeményeiből, Ütő Mária

zongora kiséretével. A neves zeneszerző művei nagyszerüen érvényesültek a két kitünő művész interpretálásában. Sebesi Laci I. g. tanuló modern verseket szavalt olyan művészi készséggel, hogy az egész közönségben méltó bámulatot keltett. Tatár Ferenc zongora számait többször megismételtette a közönség. Hosszas ünneplésben részesültek Gyallay Pap Domokosné és Sánta Ilonka a „Lakme" operából énekelt gyönyörű duettért. A következő kultúr délután március 1.-én 6 órakor lesz.

Irodalom.

Erdő János: az „Erdélyi Fiatalok" kiadásában megjelent: *„A népfőiskola jelentősége népünk életében"* című tanulmánya. A szerző azoknak ajánlja művét, akik népünk jövőjéért küzdenek és kisebbségi életünk nehézségein segíteni, könnyíteni akarnak. Tanulmányában rámutat arra, hogy Dániából kiindulva, Anglián, Svéd-, Francia-, Német-, Cseh-, Magyarországon keresztül hozzánk, erdélyi magyarokhoz, is eljutott a népfőiskola eszméje. Enek a népfőiskolának célja: „vonzó és népszerű előadások által kapcsolatot teremteni a tudománnyal foglalkozó emberek és a nagy néptömeg között". A kapcsolat létrehozása és kimélyítése a fontos. Mi, erdélyi magyarok, már megkéstünk és éppen ezért most fokozottabb erővel és munkakedvvel kell hozzáfogjunk, illetve folytassuk a már megkezdett munkát. Ez a népfőiskola pótolná az elemi iskolát végzett ifjaknak, de bárki más számára is, az élet megküzdéséhez szükséges önképzést. Ehhez járulna, mint második fő cél: „az erdélyi magyar tannyelvű oktatás és a magyar fajiság szellemi folytonossága és megőrzése". Szükség van a népfőiskolára! Szükségünk van különösen nekünk, kisebbségi életet élő magyaroknak. A mult évben készített statisztika szerint az elemi iskolákban végzett tanulóknak csak 4,5%-a ment középiskolába. A többi, elsősorban anyagi hiány miatt, otthon maradt (jobbik esetben), vagy elment dolgozni, hogy megszerezze a mindennapi kenyeret. Ezen a téren Balázs Ferenc mészkői unitárius lelkész végez már több éve sikeres munkát Aranyosszék bevonásával. Próbáljuk meg mi is otthon! „Csak a kezdet nehéz", azután már könnyen megy. Ebben a tanulmányban útmutatást is kapunk minden irányban. Általános, vagy szaknépiskolát létesíthet minden község, ahol a tanító, pap, jegyző, szövetkezeti vezető, vagy bárki más hozzáértő egyén, tarthat előadást időszerű fontos kérdésekről. Az előadások után megbeszélések alapján egységes és helyes fogalmat nyerhet mindenki ezekről a kérdésekről. Akik ezt az eszmét magukévá teszik és tényleg dolgozni akarnak, kérem, olvassák el a tanulmányt teljes egészében. Abban részletes felvilágosítást kapnak minden ide vonatkozó kérdésben.

Gálffy Mózes.

Az Unitárius Közlöny megjelenik havonta. Szerkesztő: Szent-Iványi Sándor.

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. CLUJ 21290